

Oversigt

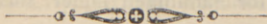
over det

Rongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger

og

dets Medlemmers Arbejder

i Aaret 1844.

Af

Conferentsraad og Professor **H. C. Ørsted**,
Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Selskabets Secretair.

Nr. 5 og 6.

Mödet den 10de Mai.

Professor Schouw meddelte nogle *Bemærkninger over en Samling af Blomstertegninger i den kgl. Kobberstiksamling.*

I den kgl. Kobberstiksamling i Kiöbenhavn findes en Samling af Blomstertegninger i fire folio Bind, der ikke blot have Interesse fra Konstens Side, men ogsaa i videnskabelig Henseende, navnlig fordi man deri kan finde Bidrag til Zuurplanternes Historie. Denne Samling har tidligere været indlemmet i det store kgl. Bibliothek og er kommet dertil fra det hertugelige Bibliothek i Gottorp. Paa Bindene findes det gottorpske Vaaben og da deri forekommer en Bispehue og Bogstaverne C. A., maae det antages for afgjort at Indbindingen har fundet Sted under Hertug Christian Albrechts Broder Christian August, den saakaldte Administrator, der bestyrede den Gottorpske Andeel af Hertugdömmene i hans Brodersönssöns Mindreaarighed; han blev Biskop i Lübek 1706 og døde 1726. Yngre end dette Tidspunkt kunne Tegningerne altsaa

ikke være, men vel ældre. — Hverken Samlingen selv, eller Werlaufs det kgl. Bibliotheks Historie, eller Ekkards Bemærkninger i „Topographisk og oconomisk Lommebog over Kiöbenhavns Mærkværdigheder, 1794,” som omtale disse Blomstertegninger, give nogen Oplysning om Tiden eller Kunstneren — En Tradition paa Kongens Bibliothek vil at Samlingen skyldes den, især ved sine Tegninger af Surinamske Insekter, berømte Kunstnerinde Maria Sibilla Graf, födt Merian, sædvanlig kaldt med sidste Navn. Da hun blev födt 1647 og döde 1717, kommer en saadan Forudsætning ikke i Strid med det ovennævnte Datum, at Tegningerne ere indbundne mellem 1706 og 1726. — Endnu kunde for den Mening, at Tidspunktet for Samlingen falder sidst i det 17de eller först i det 18de Aarhundrede anföres, at der i denne rige Samling af Ziirplanter savnes *Aster chinensis*, men findes *Tropæolum majus*. — Ifölge Dillens *Hortus Elthamensis*, som udkom 1732, lader det nemlig til, at den förstnævnte Plante dengang var sielden, det hedder nemlig deri: at Prof. van Royen i Leiden havde sendt ham Fröe af denne smukke Plante; — og hvad *Tropæolum majus* angaaer, skal den först være bragt til Europa i 1684 af Bewerning. — Saaledes kan man vel antage det for höist rimeligt, at Tegningernes Alder ikke er under 120 og ikke over 150 Aar. — I Henseende til Landet, hvori Tegningerne ere gjorte, da tör det antages som afgjort, at det maae være i det mellemste Europa. Det er ikke skeet i Sydeuropa, thi nogle af de sydeuropæiske Planter ere fremstillede i Balle. f. Ex. *Cistus albidus*; de vildtvoxende Planter som ere afbildede, ere saadanne som findes baade i Syd- og Nordeuropa med Undtagelse af *Convallaria verticillata*, der er nordeuropæisk; nogle *Ophrys*-Arter vise, at Tegningen ikke kan være skeet i de nordligste Dele af Europa. — Da Madame Merian opholdt sig deels i Frankfurt deels i Holland, er der fra denne Side intet imod at hun kan være Kunstnerinden.

De 4 Bind indeholde 363 Tavler med 1181 Afbildninger; af de fleste Planter er der nemlig flere enten Afarter eller Arter paa samme Tavle. — Alle Tegningerne ere paa Pergament; de ere udförte i Gouache. Bladenes Störrelse er 19 $\frac{1}{2}$ '' i Höiden, 14 $\frac{1}{2}$ '' i Breden.

Afbildningerne ere, som det synes, af forskjellige Hænder, og fra Konstens Side af forskjellig Værd. De fortrinligste fortjene især Roes for den Flid og Farvesands, hvormed de ere udförte. De ere i

det Hele taget naturtro. Kun ved nogle Orchider, hvis Blomster frembyde besynderlige Ligheder med Insekter, Fugle og andre Gjenstande, har Kunstnerens Phantasie forledet til at foröge disse Ligheder. Paa Grund af den nöie Overeensstemmelse med Naturen, har det været muligt at bestemme de allerfleste Tegninger; dog da Analyser mangle og Kunstneren neppe har været Botaniker, efterlades undertiden nogen Tvivl. DHrr. Dr. Vahl og botanisk Gartner Weilbach have med megen Beredvillighed staaet Anmelderen bi i Bestemmelserne. Skjönt Kunstneren neppe har haft botanisk Kundskab, ere dog Planterne til en vis Grad systematisk ordnede; Planter af samme naturlige Gruppe findes som oftest samlede, f. Ex. Liliaceer, Caryophylleæ, Ranunculaceæ, Synantheræ, Leguminosæ, og kun enkelte Gauge har en tilfældig Lighed eller et fælles Voxested bragt forskellige Planter sammen, f. Ex. naar *Coriandrum sativum* er kommet til at staae blandt *Iberis*-Arterne, *Agrostemma Githago* ved *Centaurea Cyanus*. Navne findes kun vedföiet paa yderst faa, nemlig: *Lilium persicum* (*Fritillaria persica*), *Primula veris*, *Ranunculi* (*Ranunculus asiaticus*), *Calendula* (*Tagetes patula*), *Malva* (*Althæa rosea*), *Althæa* (*Hibiscus syriacus*), *Scabiosa* (*Scabiosa atropurpurea*) *Nasturc. Indic.* (*Tropæolum majus*). — Tavlerne ere ikke nummererede, Bindene ei heller beegnede.

De fleste afbildede Planter ere Ziirplanter, som i Mellemeuropa groe i frie Land i Haverne. Med Udelukkelse af de tvivlsomme bliver Antallet af disse 238. Af Væxthus Planter (fra koldt eller varmt Huus) forekomme 47 Arter; af Frugter og Kiökkenurter 15, af Ziir-Træer og Buske 25, og endeligen af vildtvoxende Planter 34, hvoriblandt ogsaa Græsarter og Nelder.

Af de ovennævnte 238 Ziirplanter, der voxe i Frieland, höre til

Europa i Almindelighed 130

Sydeuropa i Særdeleshed 75

205

De övrige ere:		<i>Lilium candidum.</i>
fra Vestasien:	14	— <i>chalcedonicum.</i>
<i>Tulipa Gesneriana.</i>		— <i>pomponium.</i>
<i>Fritillaria Imperialis.</i>		<i>Muscari moschatum.</i>
— <i>persica.</i>		

Hyacinthus orientalis.		Aster novæ Angliæ.	
Centaurea moschata.		Rudbeckia triloba.	
Ranunculus asiaticus.		Asclepias incarnata.	
Pæonia albiflora.		Dracocephalum virginianum.	
Lychnis chalcedonica.		Corydalis glauca.	
Althæa rosea.		Oenothera biennis.	
Hibiscus syriacus.		Mexico:	2
Indien:	4	Tagetes patula.	
Amaranthus caudatus.		Argemone mexicana.	
— tricolor.		Vestindien:	1
Scabiosa atropurpurea.		Amaranthus sanguineus.	
Carthamus tinctorius.		Sydamerika:	3
Nordamerika:	9	Ipomæa purpurea.	
Tradescantia virginica.		Tropæolum majus.	
Amaranthus paniculatus.		Helianthus annuus.	
Aster ericoides.			238

Altsaa 86 p.C. af Ziirplanterne ere europæiske, kun 6 p.Ct. amerikanske; — en overordentlig Forskiel fra det Forhold som nu finder Sted, da vore Haver ere prydede med saa stor en Mængde nordamerikanske, mexicanske, peruanske og chilenske Frilandsplanter. Jeg behøver blot her at nævne de amerikanske Slægter: Phlox med dens mange Arter, Georgina med de mangfoldige Varieteter, Phacelia, Gilia, Leptosiphon, Nemophila, Pentstemon, Collomia, Oenothera, Clarkia, Fuchsia, Gaillardia, Coreopsis, Calliopsis, Cosmea, Eschholzia, Calceolaria, Mimulus, Salpiglossis, flere Arter af Lupinus, Salvia, Lobelia, Ferraria. Blandt de asiatiske, som savnes i Samlingen vil jeg nævne Aster chinensis, Pæonia Moutan, Kerria japonica; flere nepalske Potentiller, forskellige Rose-Arter, Papaper bracteatum, flere Arter af Aconitum og Delphinium.

Da Samlingen ikke indeholder noget betydeligt Antal af Væxt-huusplanter og det er uvist, om Konstneren har haft Leilighed til at see mange af disse Væxter, saa er en Sammenligning med Nutidens Væxt-huusplanter, langt mindre sikker. Dog fortienner det at bemærkes: at vi ikke i Samlingen finde Camellier, Pelargonier og Erica-Arter, ingen Cacteer uden Opuntia vulgaris, ikke Primula chinensis eller Chrysanthemum indicum og ingen Begonier.

De Frilandsplanter, som ifølge Samlingen, med Hensyn til Antal af Arter eller Afarter, synes at have spillet Hovedrollen i Datidens Blomsterhaver, ere:

Tulipa Gesneriana.

Hyacinthus orientalis.

Iris-Arterne.

Crocus vernus.

Narcissus-Arterne.

Primula Auricula.

Anemone coronaria.

— hortensis.

Ranunculus asiaticus.

Papaver somniferum.

Dianthus-Arterne.

Althæa rosea.

Professor *Scharling* foreviste et Fidtstof, udskilt af amerikansk Olie, som viste en udmærket Lysbrydning.

Selskabet modtog:

The Journal of the Royal Geographical Society of London. Vol. 13.
Part 1. 1843.

Annalen für Meteorologie, Erdmagnetismus und verwandte Gegenstände,
herausgegeben von Lamont, Hefte 5—8 1843.

Dr. Felipe Senillosa. Programa de un curso de geometria etc. Buenos-
Ayres 1825. 8.

A. Scacchi Dissertazione sistematica dei minerali per servire alle lezioni
della mineralogia. Napoli. 1841. Svo.

Charles Lucian Bonaparte: Synopsis vertebratorum.

— — Prodrömus systematis herpetologiae.

— — Cheloniorum tabula analytica.

— — Supplement to the genera of North-American
birds.

— — Notes to the proper entitiled description of
ten species of South-American birds.

— — On the distinction of two species of icterus,
hitherto confounded under the specific name
of Icterocephalus.

— — Di una nuova lucertola che é in Francia.